

غربالگری شنوایی کودکان سن مدرسه (۱۲-۷) سال

دکتر عبدال... موسوی

دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.

مہین صدایی
عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی و
خدمات بهداشتی، درمانی تهران
گروه شنوایی شناسی

چکیده:

در پژوهش حاضر شنوایی ۴۰۰۰ گوش دانشآموز پسر و دختر مورد غربالگری قرار گرفته است. هدف از بررسی:

- ۱- وجود احتمالی کم شنوایی در این سن
 - ۲- آیا جنس تاثیری بر کم شنوایی دارد یا خیر؟
- نتایج این بررسی چنین گزارش می‌شود: ۸/۵٪ گوش‌های مورد معاینه اتوسکپی دارای جرم فشرده و ۶/۱٪ از گوشها دچار انواع اختلالات پرده تمیان بودند. اشکالات پرده تمیان ($P = 0/04$) و نیز درصد شیوع کم شنوایی در غربالگری ($P = 0/03$) در دختران بیشتر از پسران بوده است.

واژه‌های کلیدی: غربالگری شنوایی ■ - جرم فشرده ■ - کم شنوایی ■ ■

تاریخچه غربالگری شنوایی

بیش از ۶۰ سال از اولین غربالگری شنوایی می‌گذرد. غربالگری به منظور جداسازی کودکان مبتلا به کم شنوایی در مدارس دولتی ایالات متحده از سالهای قبل از ۱۹۳۰ شروع شده و پس از آن تقریباً در هر ایالتی نوعی از برنامه غربالگری انجام می‌گرفته است (McFarlan - ۱۹۲۷).

دانشآموز (۴۰۰۰ گوش)، ۱۰۰۰ دانشآموز دختر و ۱۰۰۰ دانشآموز پسر انجام گرفته است. در این پژوهش از تجهیزاتی نظری اتوسکوپ، ادیومتر پرتاپل (Screeener) و ایمیتانس ادیومتری استفاده شده است. هم‌چنین مجموعه سؤالاتی، بصورت پرسشنامه، از دانشآموزان مورد بررسی درخواست شده است که نتیجه آن ذکر خواهد شد.

مقدمه: ردیابی مشکلات شنوایی در سنین قبل از ۷ سال و پس از آن از اهمیت خاصه برخوردار است که عمدتاً از طریق غربالگری شنوایی مقدور می‌باشد. هر چقدر بتوان سن تشخیص ضایعات شنوایی را کاهش داد به همان نسبت می‌توان اقدام لازم و مناسب را بکار گرفت و نتیجتاً بازده اقدامات توان بخشی را افزایش داد. بررسی حاضر روی شنوایی ۲۰۰۰

■ - Hearing screening ■ ■ - Impacted cerumen

■ ■ ■ - Hearing loss

مبلا به ضایعه شناوی تخمین زده شده‌اند. در هیچیک از آمار فوق بحثی از نوع کم شناوی به میان نیامده است.

لک در مطالعه دیگر در سالهای ۱۹۷۰-۱۹۶۳ (۱۹۶۳) یافته‌های اتوسکپی ۷۰۰۰ کودک ۱۱-۶ ساله را چنین بیان داشته است: ۲۰٪ از آنها حداقل در یک گوش دارای پرده تمیان غیر طبیعی بودند بعلاوه مجرای گوش خارجی ۱۴٪ کودکان و ۱۰٪ خردسالان به دلیل وجود سروم من مسدود بوده است. آزمایش ادیومتری ایمیتائنس، حاکی از ابتلأ ۵٪ کودکان در سن مدرسه به ترشح مزمن گوش میانی بوده است (بروکس، ۱۹۷۶).

شناوی را با توجه به یافته‌های حاصله، مورد ارزیابی قرار داد.

مروری بر اطلاعات و آمار موجود:

آرتور و شروود (۱۹۸۰) خاطرنشان کردند در هر ۴۰۰۰ فرد ۱۹-۵ ساله، ۳ نفر ناشناوا در هر ۲۰۰ نفر، یک کودک سخت شناوا وجود دارد.

لک (۱۹۸۱) نتایج بررسی شناوی ۳۸۵۶۸ کودک سن مدرسه‌ای را چنین گزارش می‌کند: ۷/۵٪ دچار اختلال شناوی دو طرفه، ۱/۹٪ کم شناوی یکطرفه و بطور کلی ۲/۶٪

در ایران سابقه غربالگری شناوی به بیش از ۱۴ سال قبل برمی‌گردد، غربالگری شناوی در سالهای ۱۳۶۱-۶۲ برای اولین بار در چند مدرسه در تهران توسط نگارنده شروع شد و به مرور با توجه به شناخت و آگاهی سایر مراکز آموزش و پرورش و پس‌بردن به اهمیت آن تاکنون ادامه داشته است و در سطح وسیعتری در حال حاضر نیز انجام می‌گیرد.

اهداف غربالگری

هدف از غربالگری که بدنبال آن برنامه حفاظت شناوی مطرح می‌گردد به حداقل رسانیدن تعداد کودکان مبتلا به ضایعه شناوی و برآوردن نیازهای آموزشی و تحصیلی و جلوگیری از اثرات ناشی از کم شناوی برگفتار و زبان و عاطفه و روان دانش آموز و حد الامکان مرتفع ساختن عقب ماندگی‌های تحصیلی کودکانی است که با دارو و جراحی هم به حد طبیعی شناوی نرسیده‌اند. شنیدن و اهمیت دارا بودن شناوی طبیعی برکسی پوشیده نیست. کودکی که مبتلا به کم شناوی باشد بر حسب میزان کم شناوی، علاوه بر عقب ماندگی تحصیلی، با اشتباہ شنیدن در سرکلاس موجب برانگیختن حس تماسخ سایر دانش آموزان را فراهم می‌آورد که این امر سبب بروز مسائل عاطفی و ارزواطیابی می‌شود.

- تشخیص سریع ضایعات شناوی از طریق غربالگری شناوی در سنین کمتر از دیستان، اثرات تخریبی ناشی از آن را به حداقل می‌رساند.

- یادگیری کلمات و گفتار صحیح با بهره‌گیری از سلامت کامل دستگاه شناوی مقدور است.

- اگر کودکی مبتلا به کم شناوی حسی عصبی در فرکانس‌های بالا باشد. ادای بعضی از کلمات از قبیل س، ش، ز و ... را به موقع یاد نمی‌گیرد و اختلال در تکلم وی بوجود می‌آید.

هدف کلی از این بررسی، تشخیص موارد احتمالی اختلالات شناوی در کودکان سن مدرسه و نیز افراد مشکوک به انحراف از معیارهای موجود نسبت به افراد طبیعی مقایسه و جدا می‌شوند.

در این بررسی که یک مطالعه سنجشی توصیفی است می‌توان رابطه جنس با کم

جدول ۱ : خلاصه بیاناته‌های وضعیت مجرای خارجی
شنوایی
تهران ۱۳۷۲

دخته	ر	۷۷٪	۱۰۸ مورد	۲۰۰۰ عوشه
پسر	۷۰			
دخته	۹۶			
پسر	۸۲			

(۱) اندساد مجرای گوش راست

(۲) اندساد مجرای گوش چپ

۸/۵٪ در گروههای مورد معاینه.

جدول ۲ : توزیع فراوانی و ضعیت پرده نهان گوش راست افراد مورد مطالعه بر حسب جنس
تهران ۱۳۷۴

جنس	وضعیت پرده نهان	فراوانی	درصد	جنس	وضعیت پرده نهان	فراوانی	درصد
طبیعی	۸۰٪	۸۰۴	۸۱	طبیعی	۸۰٪	۸۱۰	۸۱
احتفان	۱۰٪	۱۰۵	۱۰	احتفان	۱۰٪	۱۰۳	۱۰
پارگی نهان	۵٪	۵	۵	پارگی نهان	۵٪	۵	۵
کلیسیفیکاسیون	۰٪	۰	۰	کلیسیفیکاسیون	۰٪	۰	۰
رترکسیون	۵٪	۵۲	۵۶	رترکسیون	۵٪	۵۶	۵۶
شونهان	۰٪	۰	۰	شونهان	۰٪	۰	۰
سایر موارد	۱۳٪	۱۳	۱۰	سایر موارد	۱۳٪	۱۰	۱۰
مجموع	۷۲٪	۷۲	۹/۱	مجموع	۷۲٪	۹۱	۱۰۰
		۱۰۰۰	۱۰۰			۱۰۰۰	۱۰۰

مقایسه وضعیت پرده نهان راست (۲۰۰۰ گوش) - بر حسب جنس

جنس	پسر	درصد	جنس	پسر	درصد
طبیعی			طبیعی		
احتفان			احتفان		
پارگی			پارگی		
رترکسیون			رترکسیون		
سایر موارد			سایر موارد		
مجموع			مجموع		

$$df = 4$$

$$pv = 0.09 /$$

اختلاف چندان معنی دار نیست.

موارد غیر قابل مشاهده به علت اندساد بوده که در جدول نیامده است.

برای نمایش رابطه جنس با کم شناوی، فرمول کای دو^۲ بکار گرفته شده است.

نتیجه گیری:

برای تفسیر و توصیف نتایج، یافته ها به ۵ بخش تقسیم می شوند، بخش اول توصیف یافته های حاصل از پرسشنامه، بخش دوم: یافته های حاصله از مشاهدات اتوسکپی، بخش سوم یافته های غربالگری شناوی و بخش چهارم یافته های تمپانومتری و بخش پنجم حساسیت آزمون در بخش اول به طور خلاصه، باید گفت به گفته های دانش آموزان متاسفانه نمی توان متکی بود زیرا بطور مثال در سؤال وضعیت شناوی از نظر احساس، از کل تعداد ۲۰۰۰ دانش آموز ۹۶٪ مشکلی در شنیدن نداشتند و ۷٪ اظهار داشتند اشکال مختصه در شنیدن دارند و ۳٪ مشکل زیادی را عنوان کرده بودند. که از کل ۱۶۲ مورد (۷٪) فقط ۱۴ نفر یعنی ۷٪ علاوه بر احساس کم شناوی، در رده کم شناویان نیز قرار گرفتند و بقیه سؤالات نتایج مشابه داشت. در بخش دوم، یافته های مشاهدات اتوسکپی، که خود به دو قسمت (الف) وجود شناوی خارجی (ب) پرده تمپان تقسیم می شود.

(الف) مجرای شناوی خارجی: از کل دانش آموزان دختر مورد مطالعه ۹٪ دچار انسداد مجرای گوش در حالی که در پسران ۷٪ مبتلا به انسداد مجرأ بوده اند.

در مجموع ۴۰۰۰ گوش ۸٪ انسداد مجرأ داشته اند (جدول ۲-۱) که اختلاف معنی داری بین آنها مشاهده نشد.

(ب) در پرده تمیان: در کل گوش های مورد مطالعه ۱۱٪ دارای اشکالات مختلف نظیر اختناق پرده تمپان و رتراسکیون، پارگی، نشور تمپان و بودند که با احتساب انسداد مجرای گوش، دختران درصد بیشتری از اختلال را به خود اختصاص داده اند.

بخش سوم: بررسی نتایج غربالگری شناوی در جمیع افراد مورد مطالعه ۳٪ اختلال شناوی داشتند (مبانی آزمایش تا ۲۰ دسی بل بوده و بیشتر از آن افت محسوب می شد) ۹٪ را دختران و ۵٪ را پسران تشکیل می دادند.

لیکن ۳٪ آنها افت بارز داشتند که ۱٪ کم شناوی دو طرفه و ۲٪ مبتلا به افت یک طرفه بودند.

مناسب پریز برق، صندلی و میز برای دستگاه های شناوی بود.

ابتدا از هر دانش آموز سؤالاتی پرسیده می شد سپس معاينه اتوسکپی و پس از آن تحت آزمون غربالگری شناوی قرار می گرفتند. غربالگری توسط ادیومتر پرتاپل، بطرور انفرادی، در فرکانس های ۵۰۰، ۱۰۰۰، ۲۰۰۰، ۴۰۰۰ هرتز بترتیب گوش راست و چپ (فقط راه هوایی) و در شدت ۲۰ دسی بل انجام می شد.

تعدادی از دانش آموزان تحت آزمون تمپانومتری قرار گرفتند که از بین آنها بعضی دارای شناوی طبیعی و پاره ای مبتلا به اوتیت بودند. به همین لحاظ علاوه بر وضوح مشکل، جنبه ارزیابی حساسیت آزمون نیز مطرح بود. معیار ردی در آزمایش، عدم پاسخ به ۲ فرکانس در یک گوش یا یک فرکانس در دو گوش وجود تایپ C یا B حتی در تکرار آزمون (Retest) بود. افراد مردود یا در همان روز یا روز دیگر (قبل از یکهفته) تحت آزمایش مجدد قرار می گرفتند که در صورت تشابه با آزمایش های قبلی به مراکز مجهزتر سنجش شناوی و در صورت تائید وجود مشکل شناوی به متخصص مربوطه ارجاع می شدند. این بررسی همانطور که قبل اشاره شد یک مطالعه سنجشی توصیفی است و لذا برای توصیف یافته های حاصله از جداول توزیع فراوانی و نمودار استفاده شده است.

تقريباً ۱۰٪ کودکان ۶-۱۲ ساله در کوئیزلند دچار مشکل شناوی بودند (Nazzo et al. ۱۹۹۲).

فیترلن و رینگ نتایج غربالگری و تمپانومتری را در ۳۵۱ کودک دبستانی چنین بيان داشتند:

۳٪ مبتلا به کم شناوی انتقالی (۱) ۰٪ مبتلا به کم شناوی حسی عصبی (۲) ۰٪ مبتلا به کم شناوی مختلط (۳)

روش ها و مواد مورد استفاده

اطلاعات از دو طریق، تکمیل پرسشنامه و نتایج آزمایش ها جمع آوری گردید. پرسشنامه شامل سؤالاتی از قبیل: وضعیت شناوی از نظر خود دانش آموز، وضع نمرات دیکته (که در صورت ضعیف بودن از کل دروس نیز سؤال می شد)، وضع نظافت ظاهری و نسبت فامیلی والدین بود. و نتایج آزمایش هایی؛ نظیر اتوسکپی، غربالگری شناوی، ایمیتانس که (مورد آخر برای همه دانش آموزان انجام نشد، جمع آوری گردید). مورد ثبت قرار گرفتند.

غربالگری در ۶ مدرسه از مدارس تهران و بطور غیر تصادفی انجام شد. آزمون در محلی آرام و با سکوت نسبی و نور مناسب انجام گرفت، اتاق انتخاب شده دارای تعدادی

جدول ۳: توزیع فراوانی وضعیت پرده تمپان گوش چپ افراد مورد مطالعه بر حسب جنس

جنس	وضعیت پرده تمپان	دexter	فراآنی	درصد
طبیعی	احتفان	۷۷۲	۷۷۲	۷۷٪
پارگی تمپان	کلستیکاپسیون	۳۱	۳۱	۵٪
درون کشیدگی	ثنوتمپان	۷	۷	۰/۶
ساپر موارد	غيرقابل مشاهده	۱	۱	۰/۳
مجموع	مجموع	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

مقایسه وضعیت پرده تمپان چپ (۲۰۰۰ گوش) - بر حسب جنس

جنس	دexter	فراآنی	درصد
طبیعی	احتفان	۷۷۳	۷۷٪
پارگی	کلستیکاپسیون	۸۲	۱۱٪
رترکسیون	ثنوتمپان	۷	۰/۶
ساپر موارد	غيرقابل مشاهده	۱۲۳	۱۱٪
مجموع	مجموع	۱۸۱۰	۱۰۰

$$df = 4 \\ / p_v = 0.02 \\ \text{اختلاف معنی دار است.}$$

موارد غیر قابل مشاهده به علت انسداد مجرای گوش بوده که در جدول نیامده است. مشکلات تمپان چپ در دختران کمتر است لیکن انسداد مجرای بیشتر بوده.

جدول ۴ : توزیع فراوانی کم شنایی در فرکانس‌های مختلف مورد آزمایش در گوش راست بر حسب جنس . تهران ۱۳۷۴

درصد	پسر	فرافوایی	دختر	فرافوایی	جنس
۵/۷	۶	۲/۳	۴		۵۰۰
۴۴/۳	۴۷	۵۶/۶	۹۸		۵۰۰,۱۰۰۰
۱۰/۴	۱۱	۱۱	۱۹		۵۰۰,۱۰۰۰,۲۰۰۰
۱۷/۹	۱۹	۲۰/۸	۲۶		۵۰۰,۱۰۰۰,۲۰۰۰,۴۰۰۰
۱/۹	۲	۱/۷	۳		۵۰۰,۱۰۰۰,۴۰۰۰
۰/۹	۱	۰/۶	۱		۵۰۰,۴۰۰۰
۰/۹	۱	۰/۶	۱		۱۰۰۰
۰/۹	۱	۱/۲	۲		۱۰۰۰,۲۰۰۰,۴۰۰۰
۰/۹	۱	۰	۰		۱۰۰۰,۴۰۰۰
۱/۹	۲	۱/۲	۲		۲۰۰۰
۱/۹	۲	۱/۷	۳		۲۰۰۰,۴۰۰۰
۱۱/۳	۱۲	۲/۳	۴		۴۰۰۰
۰/۹	۱	۰/۶	۱		ناشایی یک طرفه راست
۱۰۰	۱۰۶	۱۰۰	۱۷۴		مجموع

مقایسه اختلالات شنایی در ۲۰۰۰ گوش راست دختر و پسر در فرکانس‌های مختلف

دختر	پسر	فرکانس پایین	۱۵۵	۱۰۲
۵۳		۳۰	۳۰	۵۰۰
۱۱		۳۶	۱۹	۲۰۰۰
۱۹		۵۵	۳۶	۴۰۰۰
۲۳		۴۰	۱۷	۶۰۰
۱۱۶		۳۰۲		

$$df = 3 \\ /pv = 0.05 / \\ \text{اختلاف معنی دار است.}$$

جدول ۵ : توزیع فراوانی کم شنایی در فرکانس‌های مختلف مورد آزمایش در گوش چپ بر حسب جنس . تهران ۱۳۷۴

درصد	پسر	فرافوایی	دختر	فرافوایی	جنس
۵/۴	۶	۷/۹	۹		۵۰۰
۴۲/۹	۴۸	۴۷	۸۷		۵۰۰,۱۰۰۰
۱۰/۷	۱۲	۱۲/۱	۲۴		۵۰۰,۱۰۰۰,۲۰۰۰
۱۸/۸	۲۱	۱۹/۱	۳۵		۵۰۰,۱۰۰۰,۲۰۰۰,۴۰۰۰
۲/۷	۳	۳/۳	۶		۵۰۰,۱۰۰۰,۴۰۰۰
۱/۸	۲	۱/۶	۳		۵۰۰,۴۰۰۰
۱/۸	۲	۰	۰		۱۰۰۰
۰/۹	۱	۰	۰		۱۰۰۰,۲۰۰۰,۴۰۰۰
۱/۸	۲	۰	۰		۱۰۰۰,۴۰۰۰
۳/۶	۴	۱/۱	۲		۲۰۰۰
۲	۸	۲/۳	۶		۲۰۰۰,۴۰۰۰
۰/۹	۱	۱/۶	۳		۴۰۰۰
۱۰۰	۱۱۱	۱۰۰	۱۸۳		نashayai یک طرفه چپ

مقایسه اختلالات شنایی در ۲۰۰۰ گوش چپ داشت آموزان دختر و پسر در فرکانس‌های مختلف

دختر	پسر	فرکانس های پایین	۱۴۹	۵۴
۵۵		۳۶	۳۶	۲۰۰۰,۵۰۰
۲۴	۱۲	۲۱	۳۶	۲۰۰۰,۱۰۰۰
۳۵	۲۱	۵۶	۵۶	۶۰۰
۲۹	۲۵	۴۸	۴۸	۶۰۰
۱۸۳	۱۱۲	۲۸۹		

جنس ناپیری بر اختلال گوش چپ ندارد.

جدول ۶ : توزیع فراوانی سهپانوگرام گوش راست و چپ افراد مورد مطالعه

درصد	فرافوایی	گوش چپ	درصد	فرافوایی	نوع سهپانوگرام
۴۴/۴	۱۱۲	۲۲/۹	۱۱۲		A نوع
۲۹/۸	۷۵	۲۹/۱	۷۴		B نوع
۵/۱	۳۸	۱۵/۴	۳۹		C نوع
۱۰/۷	۲۷	۱۰/۶	۲۷		نامشخص
۱۰۰	۲۵۲	۱۰۰	۲۵۲		مجموع

جداول ۲ و ۳ و ۴ و ۵ وضعیت شنایی گوش راست را بر حسب جنس از آن جهت که اختلاف معنی داری بین دو گوش وجود داشته باشد را نشان می دهد.

بخش چهارم: توصیف نتایج تمپانومتری گچه تمپانومتری برای همه دانش آموزان با توجه به محدودیت موجود انجام نشد لیکن در کل ۵۰۶ مورد تمپانومتری انجام شده؛ یافته ها را به صورت ذیل می توان توصیف کرد:

تعداد ۲۹/۴٪ تمپانوگرام نوع "B" داشتند که از این تعداد ۱۹/۳٪ به پیشک متخصص مراجعت نموده اند. (جدول ۳-۱۲)

بخش پنجم: حساسیت آزمون غربالگری در این مطالعه ازمون ها از حساسیت (۳) نسبتاً خوبی (۰.۸۵) برخوردار بودند.

(۴-۳) بحث (Discussion)

نتایج بدست آمده از این بررسی در مقایسه با نتایج محققین در سطح دنیا تشابه و تفاوت های زیر را نشان می دهد:

- لسک (۱۹۸۱) در غربالگری ۳۸۵۶۸ کودک سن مدرسه ۲/۶٪ را مبتلا به کم شنایی گزارش کرده است که از این گروه ۷/۰٪ دچار کم شنایی دو طرفه و ۱/۹٪ مبتلا به کم شنایی یک طرفه می داند (نوع کم شنایی اشاره نشده است).

در بررسی حاضر در ۲۰۰۰ کودک سن مدرسه ۸/۵٪ مبتلا به کم شنایی بارز مشاهده گردید که ۱/۹۵٪ آنها دو طرفه و ۱/۹٪ یک طرفه بوده اند.

بعلاوه میزان ۱۰٪ انسداد مجرأ در اولین بررسیهای پژوهشگران خارجی به ۳ تا ۵٪ در تحقیقات بعدی رسیده که در بررسی حاضر از کاهش ۰/۸/۵٪ به ۰/۱۳/۵٪ لسک (۱۹۸۱) در جمعیتی بیش از ۷۰۰۰ کودک ۷-۱۱ ساله ۱۴٪ را دارای انسداد مجرأ و ۲۰٪ را حداقل در یک گوش دارای پرده تمپان غیر طبیعی گزارش نمود.

در این بررسی از کل چهار هزار گوش ۸/۵٪ مبتلا به انسداد مجرأ و ۲۰/۵٪ حداقل در یک گوش دارای اشکال در پرده تمپان بودند (با احتساب انسداد مجرأ) و ۱۱/۶٪ مبتلا به

اختلال پرده تمیان بدون احتساب موارد عدم مشاهده تمیان و انسداد مجرأ بدلیل سرو من فشرده بوده اند.

تیل و همکاران (1991) مبتلایان مذکور به او تیت میانی را ۳ تا ۴ بار بیش از مبتلایان مؤنث عنوان کرده اند. در این بررسی ظاهراً مبتلایان مؤنث بر مذکور غالب بودند.

Roche et al (1991) کوکانی را که در جامعه متوسط اقتصادی مورد بررسی قرار گرفته بودند مبتلا به انسداد مجرأ عنوان کردند. Nazzo et al (1992) کوکان ۱۲ ساله را مبتلا به مشکلات شنوایی گزارش نموده اند.

در این بررسی بطور کلی $\frac{1}{3}$ (۱۴٪) (با توجه به این که آستانه بالاتر از ۲۰ دسی بل HL کم شنوایی محسوب می شود) به نوعی دارای کم شنوایی بوده اند که $\frac{3}{8}$ (۳۷٪) موارد بصورت کم شنوایی بارز بوده است.

فیتلند و ریک در $\frac{1}{5}$ (۲۰٪) نفر دانش آموز ابتدایی $\frac{3}{5}$ را مبتلا به کم شنوایی انتقالی، $\frac{1}{3}$ را مبتلا به کم شنوایی حسی عصی و $\frac{1}{10}$ را مبتلا به کم شنوایی مختلط گزارش کردند.

در این بررسی $\frac{1}{2}$ (۵۰٪) افراد دچار کم شنوایی انتقالی، $\frac{1}{3}$ (۳۳٪) دارای کم شنوایی حسی عصی و $\frac{1}{5}$ (۲۰٪) مبتلا به کم شنوایی مختلط بوده اند.

زیرنویس:

۱- Pure SNHL

۲- Mixed HL.

۳- Sensitivity

منابع

۱- J- Northern , M.Down : Hearing in children 3rd & 4th ed. 1985 , 1991 william & wilkins

۲- H. Newby , Audiology 1985

۳- Roesen, Downs, Auditory Disorders in School children , 2nd ed. Thieme.

۴- J. Katz, Handbook of chinal Audiology 3rd & 4th ed. 1985 , 1994

۵- F. Bess, L. Humes , Audiolog, the fundamental 1990 , w. & wilkins.

۶- م. صدائی پایان نامه، ۱۳۷۴، دانشکده علوم توان بخشی دانشگاه علوم پزشکی ایران

